

ผู้หญิง ธรรมชาติ และการหายไปของ “แม่” กับมุมมองสตรีนิยมสายนิเวศในนวนิยายเรื่อง *Solar Storm* ของลินดา โฮแกน*

วรมาศ ธัญภัทรกุล**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายหลักในการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ และบทบาทของโครงเรื่องการหายไปของแม่ (maternal absence) ในนวนิยายเรื่อง *Solar Storm* ของลินดา โฮแกน (Linda Hogan) โดยใช้มุมมองสตรีนิยมสายนิเวศ จากการศึกษาพบว่าวรรณกรรมเรื่องนี้ต่อยอดแนวคิดแบบสตรีนิยมสายนิเวศที่มองว่าการทำลายล้างที่มนุษย์กระทำต่อธรรมชาตินั้นมีความเชื่อมโยงกับการกดขี่ทางเพศ สถานะการหายไปของแม่เป็นโครงเรื่องที่มีบทบาทสำคัญในการวิพากษ์และถอดรื้ออุปลักษณ์ “แม่/ธรรมชาติ” ซึ่งเป็นกรอบคิดที่กดขี่ผู้หญิงและธรรมชาติ ผู้เขียนมองว่า “ความเป็นแม่” นั้นเป็นอัตลักษณ์ทางเลือกของผู้หญิง ไม่ใช่สถานะในอุดมคติที่มุ่งผูกมัดผู้หญิงให้อยู่ในการควบคุมของผู้ชาย และ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตเรื่อง “สตรีนิยมสายนิเวศในวรรณกรรมนิเวศสำนักของนักเขียนสตรีพื้นเมือง” สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา.

** นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติดต่อได้ที่: woramas.tun@gmail.com

ได้เสนอความสัมพันธ์แบบเอื้ออาทรซึ่งตั้งอยู่บนโลกทัศน์แบบองค์รวม ว่าจะเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่จะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สตรีนิยมสายนิเวศ; มารดาภาพ; ลินดา โฮแกน

Through Ecofeminist Eyes: Woman, Nature and Maternal Absence in Linda Hogan's *Solar Storm*^{*}

Woramas Tunpattrakul^{**}

Abstract

This article aims to explore the relationship between woman and nature, and the importance of maternal absence as the main plot in *Solar Storm*, a novel by Linda Hogan, through an ecofeminist perspective.

The study shows that this piece of literary work illustrates ecofeminist concept that there are connections between the domination of women and the domination of nature. Maternal absence is employed in this novel to echo the author's voice in criticizing and deconstructing the exploitative stances that governs the mother-nature metaphor. In this novel, the author insists that "motherhood" is not the always-idealistic position, but should be considered as

^{*} This article is part of a doctoral dissertation on "Eco-ferminism in Native Woman Writers' Ecological Literary Works" for Ph.D. Program in Literature and Comparative Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University and is supported by Chulalongkorn University Graduate scholarship to commemorate the 72th Anniversary of His Majesty King Bhumibol Adulyadej.

^{**} Ph.D.'s student, Ph.D. Program in Literature and Comparative Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. e-mail: woramas.tun@gmail.com

an alternative identity for women. At the meantime, the author suggests that hierarchical dualism and logic of domination that influence western culture should be replaced with holistic worldview and care ethics that seeks to maintain relationships by contextualizing and promoting the well-being of both care-givers and care-receivers in a network of social relations.

Keywords: ecofeminism; motherhood; Linda Hogan

1. บทนำ

สตรีนิยมสายนิเวศเป็นปรัชญาทฤษฎี (theoretical philosophy) และการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement) ที่ก่อตัวขึ้นท่ามกลางกระแสเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมและการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมทางเพศในช่วงกลางทศวรรษที่ 1970 ถึงกลางทศวรรษที่ 1980 จากการผนวกปรัชญานิเวศวิทยาเชิงลึก (deep ecology) เข้ากับมุมมองสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (radical feminist perspectives) (Ruether, 1995, p. 1) โดยมีสาระตั้งอยู่กับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ การตั้งคำถามกับความหมายที่อยู่แฝงอยู่ในความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่า (ผู้ชาย) (women are closer to nature) ตลอดจนตีแผ่แนวคิดที่อยู่เบื้องหลังความสัมพันธ์เชิงคู่ขนาน (parallelism) ระหว่างพฤติกรรมคุกคามทำลายที่มนุษย์กระทำต่อธรรมชาติกับการกดขี่ที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิง โดยมองว่าการแบ่งแยกและความไม่เท่าเทียมทางเพศระหว่างหญิงกับชายนั้นมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับการแบ่งแยกระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ แนวคิดที่เชิดชูว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่งและอยู่เหนือธรรมชาติถูกใช้เป็นใบเบิกทางให้มนุษย์อ้างความชอบธรรมในการฉวยประโยชน์จากธรรมชาติโดยไร้สำนึกผิดชอบ การแบ่งแยกนี้จัดให้ผู้หญิงอยู่ในปริมาณเดียวกับธรรมชาติ ซึ่งเท่ากับเปิดโอกาสให้ผู้ชายสามารถกดขี่เอารัดเอาเปรียบผู้หญิงในลักษณะเดียวกับมนุษย์ที่กระทำต่อธรรมชาติ

ในทัศนะของสตรีนิยมสายนิเวศ ปรัชญาตะวันตกที่ให้เชิดชูหลักเหตุผลนิยมและบุรุษเพศ ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกมีลักษณะเป็น “วัฒนธรรมมุ่งควบคุม” (culture of control) ภายใต้โลกทัศน์ทวินิยมแบบจัดลำดับชั้น (hierarchical dualism) ชาวตะวันตกมีแนวโน้มจะทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ ผ่านมุมมองแบบคู่ตรงข้าม (binary opposition) โดยกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายใต้ “ตรรกะแห่งการครอบงำ” (logic of domination) ที่ประกอบขึ้นด้วยฝ่ายที่ถืออำนาจ (the dominant) กับฝ่ายที่อยู่ใต้อำนาจ (the subordinate) ซึ่งเมื่อประกอบกับแนวคิดที่ถือเอามนุษย์เพศชายเป็นตัวตั้ง (androcentrism) แล้ว ทำให้มนุษย์ (เพศชาย) รับรู้

ความหมายของการดำรงอยู่ของตน ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีต่อสรรพสิ่งในโลก ทั้งสิ้นนั้นผิดเพี้ยนไปจากที่ควรจะเป็น (Warren, 1996, p. x) ในขณะที่ผู้ชายและลักษณะแบบเพศชายอ้างอิงความหมายอยู่กับความรู้ ปัญญา ความเป็นเหตุเป็นผล ระบบระเบียบ และความสามารถในการควบคุม จัดการ และพัฒนา ซึ่งถูกจัดอยู่ใน ปริณิพนธ์ของวัฒนธรรม ผู้หญิงและลักษณะแบบเพศหญิงก็ถูกจัดให้อยู่ในปริณิพนธ์ของธรรมชาติ ซึ่งถูกอธิบายด้วยเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก เรือนร่าง ความยุ่งเหยิง ความบ้าคลั่งไร้เหตุผล และความไร้ซึ่งสามารถ อันเป็นเหตุให้เชื่อว่าจำเป็นต้องได้รับการจัดการควบคุม การจัดลำดับช่วงชั้นที่อิงอยู่กับการรับรู้เชิงเพศสภาพ (gender) เช่นนี้ กีดกันและผลักไสทั้งผู้หญิงและธรรมชาติไปสู่ความ “เป็นอื่น” (Other) ตกอยู่ในสภาพไร้ตัวตน (0-identity) ไร้คุณค่าในตัวเอง (0-valued) กลายเป็นเพียงสิ่งที่มีไว้เพื่อสนับสนุนการดำรงอยู่ของมนุษย์ (เพศชาย) และจะถูกประเมินค่ามากน้อยลดหลั่นตามแต่ประโยชน์ใช้สอยที่มนุษย์จะฉกฉวยได้ (Salleh, 1997, pp. 35-37) แนวคิดดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นใบเบิกทางให้กับพฤติกรรมคุกคามกดขี่ การเอารัดเอาเปรียบ และความรุนแรงที่มนุษย์กระทำต่อธรรมชาติ หรือที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังเป็นรูปแบบต้นทางของการแบ่งแยกและกดทับในมิติอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางชาติพันธุ์ ชนชั้น ชั่ววัย เศรษฐฐานะ ความสามารถทางกายภาพ ฯลฯ (Warren, 1996, p. 3) ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของสตรีนิยมสายนิเวศอยู่ที่การวิพากษ์ ถอดรื้อ และล้มล้างกรอบมโนทัศน์ที่เป็นสาเหตุแห่งการกดทับเชิงอำนาจเหล่านั้น

ในงานเขียน *Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution* เอเดรียน ริช (Adrienne Rich) นักสตรีนิยมผู้บุกเบิกมารดาภาพศึกษา (motherhood studies) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้หญิงในฐานะ “แม่” ว่า ถึงแม้ว่าเรือนร่างของผู้หญิงจะมีไว้สำหรับการตั้งครรภ์และให้กำเนิดตามธรรมชาติ แต่ “แม่” และ “ความเป็นแม่” นั้นเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจากอคติทางเพศบนพื้นฐานแนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ของวัฒนธรรมตะวันตก เพื่อจำกัดพื้นที่และกักขังศักยภาพของผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็น การกำหนดให้ “ความเป็นแม่” (motherhood) เป็นสถานภาพในอุดมคติของเพศหญิง รวมถึงปลูกฝังทัศนคติที่ว่า “งานของแม่” ที่ต้องคอยอยู่ใกล้ชิด ดูแลลูก มอบความรัก ความเอื้ออาทร และพร้อมที่จะเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่ลูกอย่างไม่มีข้อจำกัด เป็นสิ่งที่เกิดจากสัญชาตญาณของผู้หญิงทุกคนที่เป็นแม่ ล้วนแล้วแต่เป็นมายาคติที่

ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการขีดกันผู้หญิงออกจากสนามอำนาจ และควบคุมให้ผู้หญิงต้องสยบยอมอยู่ในโลกที่ผู้ชายประสงค์จะเป็นใหญ่ เมื่อใดก็ตามที่ผู้หญิงปฏิเสธที่จะเป็นแม่ ไม่สามารถที่จะเป็นแม่ หรือไม่สามารถทำหน้าที่ของแม่ตามความคาดหวังของชนบสังคมได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลความจำเป็นหรือข้อจำกัดใด ผู้หญิงก็มักจะถูกตั้งคำถาม ถูกตัดสิน ประเมินค่าในเชิงลบจากสังคม ไปจนถึงถูกลงโทษทางกฎหมาย ในแง่นี้ “ความเป็นแม่” จึงอาจมองได้ว่าเป็นกับดักที่ทำให้ผู้หญิงสูญเสียตัวตน อำนาจต่อรอง และอิสรภาพที่จะนึกคิดในฐานะบุคคล

ในแง่หนึ่ง “ความเป็นแม่” ยังเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงผู้หญิงเข้ากับธรรมชาติอีกด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองของมนุษย์ที่มีต่อ “โลก” ในฐานะ “เพศหญิง” และในฐานะที่เป็น “แม่” นั้น เริ่มมาจากการตั้งข้อสังเกตถึงความสอดคล้องระหว่างโลกกายภาพที่ก่อเกิดสรรพชีวิตและหล่อเลี้ยงขับเคลื่อนพลวัตแห่งชีวมณฑล (biosphere) กับธรรมชาติทางสรีระของผู้หญิงที่มีมดลูก ช่องคลอด เต้านม อังเชิงกราน ทำให้ผู้หญิงสามารถให้กำเนิดและโอบอุ้มบำรุงเลี้ยงชีวิตให้เติบโตใหญ่ การรับรู้ถึงพลังอำนาจแห่งการให้ชีวิตได้ก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ คำเรียกอย่าง “พระแม่ธรรมชาติ” (Mother Nature) หรือ “โลกมาตา” (Mother Earth) ซึ่งปรากฏอยู่ในแทบทุกวัฒนธรรม เช่นเดียวกับความเชื่อว่าโลก ผืนแผ่นดิน และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นดุจ “เทพมารดร” (Mother Goddess) ที่สามารถพบได้ในทุกภูมิภาคทั่วโลก ซึ่งชี้ชัดว่า “การเป็นแม่” (maternity) และ “ความเป็นแม่” (motherhood) เป็นสถานะที่ผูกพันผู้หญิงเข้ากับธรรมชาติจนยากจะแยกออกจากกันได้ ความสัมพันธ์นี้ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกล่าวอ้างถึง “ความเป็นจริง” ของแนวคิด “ผู้หญิงใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่า” (women are closer to nature) ซึ่งได้กลายเป็นที่มาของอุดมการณ์และวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการรับรู้เรื่องตัวตน สถานภาพ บทบาท ตลอดจนความคาดหวังที่มีต่อผู้หญิงและธรรมชาติในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะแนวคิดที่พันธนาการทั้งผู้หญิงและธรรมชาติเข้ากับความคาดหวังที่สังคมปิตาธิปไตยตะวันตกมีต่อ “แม่” และ “ความเป็นแม่”

นักวิชาการสตรีนิยมสายนิเวศ แคทเธอริน โรช (Catherine Roach) ได้นำเสนอไว้ใน *Mother/Nature: Popular Culture and Environmental Ethics* ว่า แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาตินั้น ในมุมมอง “แม่/ธรรมชาติ” นั้น เป็นคำเรียกเชิงอุปลักษณ์ที่เกิดจากการนำเอาความหมายของ “ความเป็นแม่” ตามความคาดหวังของสังคมปิตาธิปไตยไปสวมทับให้กับธรรมชาติ

Engendering the Earth as female mother, given the meaning and function traditionally assigned to “mother” and “motherhood” in patriarchal culture, will not achieve the desired aim of making behavior more environmentally sound, but will instead help to maintain the mutually supportive, exploitative stances we take towards our mother and towards our environment. (Roach, 2003, p. 45)

แนวคิดของโรชที่ว่าอุปลักษณ์ “แม่/ธรรมชาติ” ทำให้มนุษย์คาดหวังจากธรรมชาติในแบบเดียวกับที่คาดหวังจาก “แม่” ภาพเปรียบดังกล่าวจึงนับว่าไม่เป็นมิตรทั้งต่อผู้หญิงและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การมองว่าธรรมชาติเป็น “แม่” นั้นเป็นการสวมเพศและบทบาททางเพศภายใต้กรอบคิดแบบชายเป็นใหญ่ให้กับธรรมชาติ ซึ่งเป็นการกดทับตัวตนในฐานะองค์อำนาจของตนเอง เช่นเดียวกับที่ “ความเป็นแม่” ได้ถูกใช้กดทับตัวตนและความต้องการของผู้หญิงในฐานะมนุษย์ อุปลักษณ์ “แม่/ธรรมชาติ” ทำให้เกิดมุมมองเกี่ยวกับธรรมชาติว่าเป็นดัง “แม่” ผู้อารีที่พร้อมจะโอบอุ้มและอุทิศตนเพื่อ “ลูก” ส่งผลถึงการมองว่าธรรมชาติเป็นแหล่งทรัพยากรที่ดำรงอยู่เพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของตนเอง ทำให้มนุษย์คิดว่าจะสามารถตัดวงกอบโกยจากธรรมชาติได้มากตามที่ต้องการ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนโครงสร้างอำนาจเชิงกดทับที่นำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบ การกดขี่ และความรุนแรง

ลินดา โฮแกน (Linda Hogan) กวี นักเขียน และนักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิสตรีอินเดียนพื้นเมือง ชาวอินเดียนพื้นเมืองเชื้อสายชิคาซอร์ (Chickasaw) เป็นนักเขียนเรื่องนามที่มักจะนำเสนอประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ ในมุมมองของ “แม่/ธรรมชาติ” ในงานเขียนของเธออยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า

ตัวละคร “แม่” ซึ่งผูกพันด้วยอัตลักษณ์สตรีอินเดียนพื้นเมืองของโฮแกนนั้นมักจะไม่ได้ถูกนำเสนอตามขนบความคาดหวังของสังคม แต่เป็น “แม่” ที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการตั้งประเด็นโต้แย้งเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าความเป็นผู้หญิงพื้นเมือง ยิ่งไปกว่านั้น สถานภาพความเป็นแม่ในวรรณกรรมของโฮแกนยังมักจะเชื่อมโยงอยู่กับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินควบคู่ไปกับการกดขี่เอารัดเอาเปรียบชนอินเดียนพื้นเมือง ซึ่งสอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติและผู้หญิงตกทัณฑ์ในมุมมองสตรีนิยมสายนิเวศ

Solar Storm เป็นนวนิยายเรื่องที่สองของโฮแกนที่ผสมผสานลักษณะ “กึ่งอิงประวัติศาสตร์” (semi-historical novel)¹ เข้ากับความเป็นวรรณกรรมนิเวศสำนึก และวรรณกรรมของการก้าวพ้นวัย (coming of age) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางกลับสู่ชุมชนอินเดียนพื้นเมืองและการสืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับ “แม่” ของแองเจลา เจนเซน (Angela Jensen) เด็กสาวเชื้อสายอเมริกันพื้นเมืองวัย 17 ปี แองเจลานั้นได้ถูกพรากจากครอบครัวให้ไปอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์และครอบครัวอุปถัมภ์ผิวขาวตั้งแต่ยังแบเบาะ หลังจากที่เธอถูกฮันนาห์ ริง (Hannah Wing) แม่ผู้ให้กำเนิดทำร้ายจนเกือบถึงแก่ชีวิตและทิ้งรอยแผลเป็นขนาดใหญ่ไว้บนใบหน้าของเธอ หลังจากกลับสู่บ้านเกิด แองเจลาได้อยู่ในความอุปการะของบุช (Bush) หญิงอินเดียนวัยกลางคนผู้สอนให้เธอเข้าใจจิตวิญญาณของวัฒนธรรมชนเผ่าที่เชื่อมโยงเป็นหนึ่งในเดียวกับธรรมชาติ และยังเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวการเข้ามาของคนขาวที่ไม่เพียงคุกคามทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชนอินเดียนเท่านั้น แต่ยังทำลายชีวิตและจิต

¹ โฮแกนได้กล่าวถึงงานเขียน “กึ่งอิงประวัติศาสตร์” (semi-historical novel) ว่าหมายถึงการนำเสนอเหตุการณ์หรือเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่เคยถูกบอกเล่าผ่านเสียงของกระแสนักข่าวเล่าใหม่ผ่านเสียงที่เคยถูกกดทับของชนพื้นเมือง ชื่อเรียกนี้เป็นเหมือนการเหยียดเย้ยความหมายของเรื่องราวที่ได้รับการสถาปนาเป็น “ประวัติศาสตร์” ซึ่งสวนทางสำหรับมุมมองในการเล่าจากกระแสนักข่าว ดังนั้น เสียงเล่าเรื่องในนวนิยายที่มาจากชนพื้นเมืองหรือคนที่ถูกกดทับจึงไม่มีวันที่จะได้รับการยอมรับในฐานะประวัติศาสตร์ได้ แม้จะกำลังบอกเล่าถึงเรื่องราวเดียวกันอยู่ก็ตาม (Miller, 1990, p. 5)

วิญญาณของคนพื้นเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงพื้นเมืองที่ต้องตกเป็นเหยื่อความฉ้อฉลและความรุนแรงของคนขาว

ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดเรื่อง “แม่” และ “ความเป็นแม่” ในมุมมองสตรีนิยมสายนิเวศ โดยศึกษาวิเคราะห์ปมการหายไปของ “แม่” ซึ่งปรากฏเป็นประเด็นสำคัญใน *Solar Storm* จากการศึกษาพบว่า การหายไปของ “แม่” ในนวนิยายเรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในเชิงประจักษ์และเชิงสัญลักษณ์ ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่ากับความหมายของ “ความเป็นแม่” ที่ถูกสวมทับให้กับทั้งผู้หญิงและธรรมชาติในฐานะผู้ถูกกดทับให้อยู่ภายใต้โครงกรอบของปิตาธิปไตย ความเชื่อมโยงกันระหว่างการคุกคามทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อมกับการกดขี่ทางเพศที่กระทำต่อผู้หญิงพื้นเมือง โดยผู้เขียนได้ตั้งคำถามและท้าทายความหมายของแนวคิด “แม่/ธรรมชาติ”

2. ผู้หญิง-ธรรมชาติ: เหยื่อร่วมของโลกทัศน์แบบกดทับในเรื่องเล่าสตรีพื้นเมือง

เรื่องเล่าเกี่ยวกับบาดแผลของแองเจลานั้น เริ่มต้นขึ้นเมื่อสามชั่วอายุคนมาแล้ว พร้อมกับที่กลุ่มนักแสวงโชคผิวขาวเริ่มเข้ามาในชุมชนอินเดียนเพื่อทำกิจการขนสัตว์และป่าไม้ เมื่อแรกที่เข้ามา พวกคนขาวไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศและแหล่งทรัพยากรบนเกาะเท่ากับคนพื้นเมือง จึงมักจะใช้วิธีเข้าไปทอดสัมพันธ์กับผู้หญิงพื้นเมืองเพื่อล่อหลอกเอาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งล่าสัตว์และทรัพยากรอื่นๆ จนเมื่อพบว่าเกาะนั้นถูกทำลายล้างจนไม่เหลือ “มูลค่า” ใดๆ ให้กอบโกยอีกต่อไปแล้ว ชายผิวขาวเหล่านั้นก็จะละทิ้งพื้นที่และผู้หญิงพื้นเมืองเพื่อไปแสวงหา “แหล่งทรัพยากร” ใหม่

โลเรตตา (Loretta) ผู้เป็นยายของแองเจลานั้น เป็นหญิงพื้นเมืองเลือดผสมที่เป็นผลผลิตของความฉ้อฉลดังกล่าว เธอถูกชายผิวขาวนำมาทิ้งไว้ที่ชุมชนอินเดียนในอดัมส์ ริป (Adam's Rib) เมื่อสภาพแวดล้อมบนเกาะเสื่อมโทรมจนคนพื้นเมืองไม่

สามารถยังชีพตามวิถีชีวิตดั้งเดิมได้อีกต่อไป ประกอบกับสายเลือดคนขาวครึ่งหนึ่งในตัวทำให้เธอ ซึ่งเป็นเหมือนหลักฐานที่มีชีวิตของความอัปยศที่เกิดขึ้น กลายเป็นที่รังเกียจและไม่เป็นที่ต้องการของเผ่า

เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับชนเผ่าบนเกาะเอลค์ (Elk Island) ใน *Solar Storm* เป็นตัวแทนของความเชื่อมโยงเชิงประจักษ์ (empirical) ระหว่างพฤติกรรมคุกคามทำลายล้างธรรมชาติของคนขาวตะวันตกกับการกดขี่เอารัดเอาเปรียบ และความรุนแรงที่กระทำต่อชนเผ่าและผู้หญิงพื้นเมือง ในฐานะวรรณกรรมกึ่งอิงประวัติศาสตร์ สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมบนเกาะเอลค์ และคนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บนเกาะเป็นสิ่งที่ไฮแกนใช้บอกเล่าถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับชนอินเดียนพื้นเมืองในมินนิโซตา ยุคทศวรรษที่ 1950-1960 ซึ่งเป็นยุครุ่งเรืองของกิจการค้าขนสัตว์ โดยขนสัตว์จากแหล่งธรรมชาติซึ่งสามารถนำมาขายได้ราคาสูง เป็นแรงจูงใจให้นักแสวงโชคผิวขาวจำนวนมากเดินทางเข้าไปในพื้นที่ป่าห่างไกลที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์เพื่อล่าขนสัตว์ (Brown, 1980, p. 41) จากจุดเริ่มต้นของการเข้าไปในพื้นที่เพื่อล่าสัตว์ นำไปสู่การแสวงหาทรัพยากรอื่นๆ เพื่อให้แน่ใจว่าจะ “คุ้มทุน” ในที่สุดแหล่งธรรมชาติเหล่านั้นก็จะถูกทำลายล้างจนไม่เหลือสภาพ เพื่อรีดเร้นเอาทรัพยากรจนหมดหยดสุดท้าย ยิ่งไปกว่านั้น กรรมวิธีในการล่าสัตว์ของคนขาวไม่ว่าจะเป็นการวางยาเบื่อ หรือกระบวนการฟอกหนังและขนสัตว์ในแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งต้องใช้สารเคมี ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสารพิษในสิ่งแวดล้อม สารพิษเหล่านี้คงค้างและส่งผลกระทบระยะยาวต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบไปถึงการดำรงชีวิตตามวิถีธรรมชาติของคนอินเดียนพื้นเมืองที่ยังคงพึ่งพิงการล่าสัตว์ จับปลาเป็นอาหาร

Loretta smelled of something sweet, an almost odor that I [Bush] couldn't place until years later. Her skin, even her dress, was thick with it. When I finally placed the odor, when I knew it was cyanide, I knew who she was what people she came from. She was from the Elk Islanders, the people who became so hungry they ate the poisoned carcasses of deer

that settlers left out for the wolves. The starving people ate that bait. (Hogan, 1995, p. 38)

เรื่องเล่าเกี่ยวกับสีผิวและกลิ่นของโลเรตตา ซึ่งกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของชนพื้นเมืองที่มาจากเกาะเอลค์ เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าเลือดที่ไหลเวียนอยู่ในเรือนร่างของพวกเขาแปรเปลี่ยนไปด้วยสารไซยาไนด์ ซึ่งเกิดจากการที่เธอและคนอื่นๆ ในเผ่าเผชิญกับความอดอยากจนต้องไปเก็บเอาซากสัตว์ที่คนขาวใช้เป็นเหยื่อล่อวางยาหมาป่ามากินเพื่อประทังชีวิต ในขณะที่ปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ ในแหล่งน้ำโดยรอบของเกาะก็ไม่สามารถใช้เป็นอาหารได้ เพราะล้วนแล้วแต่ปนเปื้อนสารพิษร้ายแรง (Hogan, 1995, p. 70)

เมื่อพิจารณาในเชิงสัญลักษณ์จะพบว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลครอบงำของทุนนิยม-ปิตาธิปไตย ที่ได้ทำให้คุณค่าในตัวตนและความหมายอันแท้จริงของการดำรงอยู่ในฐานะผู้หญิงพื้นเมืองถูกกดทับและลดทอนลงจนเหลือเพียงความเป็น “วัตถุทางเพศ” และ “สะพาน” ที่นำไปสู่ความมั่งคั่งร่ำรวย เช่นเดียวกับที่คนขาวเหล่านั้นไม่ได้คำนึงถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมุมที่มากกว่าการเป็นสินค้าทำเงิน ทั้งผู้หญิงและธรรมชาติต่างก็กลายเป็น “แหล่งทรัพยากร” ที่รอให้ชายตะวันตกผิวขาวรุกรานเข้าไป ข่มขืน ตักตวง กอบโกย และผลสะท้อนอย่างไม่แยแสเมื่อได้ตอบสนองความปรารถนาของตนเองจนเป็นที่พอใจ

When she [Loretta] was still a girl, she'd been taken and used by men who fed her and beat her and forced her. That was how one day she became the one who hurt others. It was passed down. I could almost hear their voices when she talked, babbling behind hers, men's voices speaking English. (...) We wanted to hate her. But Loretta wasn't the original sin. (Hogan, 1995, p. 41)

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับความ “บริสุทธิ์ไร้มลทิน” ความอุดมสมบูรณ์ และทรัพยากรที่เร้นตัวอยู่ในธรรมชาติของเกาะถูกนำเสนอควบคู่ราวกับภาพสะท้อนของเรือนร่าง ความเยาว์วัย และความไม่เดียงสาของโลเรตตาในฐานะผู้หญิงพื้นเมืองที่

ถูกมนุษย์/ผู้ชายผิวขาวเข้าไปพอนชมเรือนร่างของเด็กสาวที่ถูก “ยึดครอง” (taken) “ทุบตี” (beat) “ข่มขืน” (used/forced) ถูกใช้เป็นตัวแทนของชะตากรรมที่มีร่วมกันระหว่างผู้หญิงพื้นเมือง ธรรมชาติ และวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนอินเดียนพื้นเมืองบนเกาะที่ถูกทำลายสิ้น ก่อนจะเหลือทิ้งไว้เพียงความเสื่อมโทรม การล่มสลาย และความตาย

ในอีกแง่หนึ่ง บาดแผลบนเรือนร่างของผู้หญิงทั้งสามคนได้ถูกนำเสนอในฐานะภาพสะท้อนของจิตวิญญาณความเป็นพื้นเมืองที่ถูกทำลายจนล่มสลาย ซึ่งเป็นการพิจารณาตัวตนของผู้หญิงพื้นเมืองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นเมืองแนวคิดดังกล่าวปรากฏเป็นสัญลักษณ์ “หญิงเร่ร่อน” ดังจะเห็นได้ว่าตัวละครทั้งสามต่างเผชิญปัญหาในการ “ลงหลักปักฐาน” นับตั้งแต่โลเรตตาที่หนีหายไปจากชุมชนคนพื้นเมืองอย่างไร้ร่องรอย ฮันน่าที่ปรากฏตัวที่อดัมส์ ริกครั้งแรกในฐานะเด็กเร่ร่อนซึ่งแม้ในช่วงที่เธออาศัยอยู่กับบุชนั้น เธอก็มักจะแสดงลักษณะ “เร่ร่อน” ด้วยการหายออกจากบ้านไปอย่างไร้ร่องรอยหลายครั้ง ครั้งละหลาย ๆ วัน จนในที่สุดก็หนีหายไปเป็นเวลาหลายปี ก่อนที่จะกลับมาอีกครั้งพร้อมกับตั้งท้องเองเจลา หลังจากที่ได้ทำร้ายเองเจลาแล้ว ฮันนาก็ยังได้หนีหายไปอีก บุชเล่าให้เองเจลาฟังว่า แม้จะเคยสืบข่าวเกี่ยวกับฮันน่าที่ได้มาก่อนบ้าง แต่ก็พบว่าฮันน่าที่แทบไม่เคยตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งแต่จะย้ายที่อยู่ไปเรื่อยๆ เสมอ (Hogan, 1995, p. 158) ไม่ต่างจากเองเจลาเองที่หลังจากถูกพาไปจากชุมชนบ้านเกิด ก็ถูกส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์และครอบครัวอุปถัมภ์ “บ้านแล้วบ้านเล่า” (Hogan, 1995, p. 5)

บาดแผลความทรงจำและความล่มสลายทางจิตวิญญาณของตัวละครทั้งสามรุ่นถูกนำเสนอในฐานะสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงสถานะของตัวละครที่ไม่สามารถเชื่อมโยงตนเองกับจิตวิญญาณพื้นเมืองซึ่งเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองได้ บุชบอกกับเองเจลาว่า หลังจากที่ยืนเฝ้าบนเกาะเอลค์พากันแยกย้ายอพยพออกจากเกาะเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมและเป็นพิษจนไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตตามวิถีชนพื้นเมืองอีกต่อไป ก็แทบไม่มีใครกลับไปอยู่บนเกาะนั้นได้ “Her [Loretta’s] people lived on Elk Island (...) Only a few remained.” (Hogan, 1995, p. 39) คำบอกเล่าของบุชย่อมหมายถึงว่า สภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายนั้นได้

ส่งผลให้วิถีวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองซึ่งสัมพันธ์เป็นหนึ่งในเดียวกับธรรมชาติและเอกราชขึ้นจากภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมได้ล่มสลายลงไปด้วย

นอกจากนี้ การส่งต่อประสบการณ์บาดแผลของตัวละครหญิงทั้งสามยังถูกนำเสนอเพื่อขับเน้นให้เห็นถึงกระบวนการคุกคามทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนขาวที่ดำเนินต่อเนื่องอย่างไร้ขีดจำกัด จากการเข้ามาล่าสัตว์และล้างผลาญทรัพยากรธรรมชาติในเกาะเล็กเกาะน้อยทางตอนเหนือของอเมริกาซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของชนอเมริกันพื้นเมืองในสมัยของโลเรตตา สู่โครงการสร้างเขื่อนพลังน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่สงวนของชนพื้นเมืองในคิวเบกของแคนาดาในรุ่นของแองเจลา การดำเนินโครงการดังกล่าว ซึ่งถูกนำเสนอเป็นฉากหลังของเรื่องราวการเดินทางออกตามหา “แม่” ของแองเจลา เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 เมื่อรัฐบาลแคนาดาประกาศจะดำเนินนโยบายส่งออกกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ ซึ่งเป็นอภิมหาโครงการที่ประกอบด้วยการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่จำนวนนับสิบเขื่อนขวางแม่น้ำที่ไหลมาจากทางตอนเหนือของประเทศ การดำเนินโครงการดังกล่าวจะทำให้ชนพื้นเมืองจำนวนมากต้องสูญเสีย “บ้าน” ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่ต้องจมอยู่ใต้น้ำ พร้อมกับพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ประจำถิ่นที่ต้องสูญพันธุ์ไปเป็นจำนวนมาก ทั้งหมดทั้งมวลนี้ก็เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าเพื่อการยังชีพและรองรับการขยายตัวของระบบอุตสาหกรรมที่แน่นอนว่าอยู่ภายใต้การควบคุมของคนขาว

3. เมื่อ “แม่” ไม่ (มี) อยู่: ประสบการณ์สตรีพื้นเมืองกับการถอดรื้อมายาคติของ “แม่/ธรรมชาติ”

แนวคิดเรื่องจริยศาสตร์แห่งความเอื้ออาทร (Ethics of Care) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าอันเท่าเทียมในความแตกต่างและความหลากหลาย มีหลักการอยู่ที่การสร้างโครงข่ายความสัมพันธ์แบบเอื้ออาทร ฟังฟังอิงอาศัยซึ่งกันและกันโดยให้ความสำคัญกับการสับรับฟังและพิจารณาบริบท เงื่อนไข ความต้องการจำเป็นที่

เกิดขึ้นจริง และลักษณะอันจำเพาะ มากกว่าการตัดสินเพื่อชี้ถูก-ผิดตามหลักเกณฑ์ของศีลธรรมจรรยาที่เข้มงวดตายตัว แต่ไร้หัวใจหัวใจ

นักวิชาการสตรีนิยมสายนิเวศที่สนใจประเด็นจริยศาสตร์แห่งความเอื้ออาทรอย่างเจเน็ต บิล (Janet Biehl) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับประเด็น “ความเป็นแม่” ในบริบทของสตรีนิยมสายนิเวศไว้ว่า ในมุมมองของปีตาธิปไตย การที่ผู้หญิงคนหนึ่งให้กำเนิดชีวิต ยังไม่ใช่สิ่งที่ผู้หญิงเธอไว้กับ “ความเป็นแม่” ได้เท่ากับเงื่อนไขในการดำรงสถานะผู้บำรุงเลี้ยง (nurturers) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เพื่อสร้างไว้ซึ่งอำนาจของผู้ชายที่อยู่เหนือผู้หญิง ความสามารถทางชีวกายภาพของผู้หญิงในการให้กำเนิด ได้ถูกลดทอนคุณค่าและความหมายลง เพื่อแทนที่ด้วยภาระในการเลี้ยงดูผู้เด็กที่เกิดในฐานะที่เป็น “สมบัติของพ่อ” และ “มรดกของสังคม” (Biehl, 1991, pp. 27-28) ทั้งนี้ บิลชี้ว่าถึงแม้จะมีการกล่าวถึงความเชื่อมโยงในเชิงกายภาพการให้กำเนิด แต่อุปลักษณ์ “แม่/ธรรมชาติ” ที่แท้จริงนั้น ตั้งอยู่บนบทบาทในการดูแล “woman's caring are mediated by the metaphors of woman = nature” (Biehl, 1991, p. 22)

อย่างไรก็ตาม บิลได้โต้แย้งว่าการโอบอุ้มเลี้ยงดูนั้นมีลักษณะที่ก้ำกึ่งระหว่างความเป็นสาธารณะกับความเป็นปัจเจก เนื่องจากต้องพิจารณาร่วมกันระหว่างความคาดหวังและอุดมคติที่แตกต่างกันไปตามบริบททางวัฒนธรรมกับเงื่อนไขในความเป็นปัจเจกของแต่ละบุคคล เช่น ข้อจำกัดด้านสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษาของหญิงที่ให้กำเนิด ฯลฯ และยังได้เน้นย้ำว่าองค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้ควรดำรงอยู่ด้วยสถานะที่ประนีประนอมต่อกัน การตีกรอบความหมายของการเลี้ยงดูโดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหญิงผู้ให้กำเนิดและการผลักดันให้อุดมคติของการเลี้ยงดูเป็น “สากล” นั้น เป็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรม เนื่องจากเป็นการมองข้ามความแตกต่างทางวัฒนธรรมและกีดกันการดำรงอยู่ของผู้หญิงที่เป็นแม่ในฐานะปัจเจกอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ เพราะความคาดหวังต่อการทำหน้าที่ในการบำรุงเลี้ยงจะครอบงำพื้นที่ทั้งหมดของผู้หญิงจนไม่เหลือช่องทางให้ผู้หญิงได้ใช้เหตุผล หรือมีโอกาสได้คำนึงถึงตัวตนและสิทธิในอิสรภาพของตนเองเลยแม้แต่น้อย (Biehl, 1991, pp. 66-68)

ในนวนิยายเรื่อง *Solar Storm* ผลพวงจากการคุกคามของคนขาวไม่ได้ถูกนำเสนอในรูปของความตายและการเสื่อมสูญเท่านั้น แต่ยังปรากฏในรูปของการกำเนิดอีกด้วย โดยทั่วไปแล้ว ภายในโลกของปีตาธิปไตยนั้น การได้เป็นแม่ถูกทำให้เชื่อว่าเป็นสภาวะในอุดมคติของผู้หญิง ในขณะที่ “งานของแม่” ที่หมายถึงการให้กำเนิด การบำรุงเลี้ยงดู การรักใคร่เอาใจใส่ การอบรมสั่งสอน ฯลฯ ก็ถูกอธิบายว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากสัญชาตญาณความเป็นแม่ที่มีอยู่ในผู้หญิงทุกคนโดยกำเนิด แต่ใน *Solar Storm* “ความเป็นแม่” ของหญิงพื้นเมืองทั้งสามรุ่นไม่ได้ถูกนำเสนอในลักษณะตามอุดมคติ ไม่ใช่ภาวะที่เปี่ยมสุข หรืออบอุ่นอ่อนโยน ในทางกลับกัน ความสัมพันธ์ระหว่างแม่-ลูกในนวนิยายเรื่องนี้ถูกรุ่นไปด้วยความสับสน ความรุนแรง ความโกรธแค้น และความเกลียดชัง ทั้งจากมุมมองของผู้หญิงผู้ให้กำเนิด และจากมุมมองของลูก “แม่” ใน *Solar Storm* ไม่ใช่พระแม่ผู้อารี หากแต่ปรากฏในแง่มุมของความเป็นมนุษย์ที่มีอารมณ์ความรู้สึกและความปรารถนาของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกในเชิงลบซึ่งถูกปลดปล่อยออกมาในรูปของความบ้าคลั่งและความรุนแรง ถึงแม้ผู้อ่านจะไม่ทราบภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างโลเรตตากับแม่ของเธอ แต่การที่เธอปรากฏตัวในสภาพที่ “เจ็บป่วย” ทางจิตวิญญาณอย่างสาหัสก็พอจะทำให้ผู้อ่านเดาได้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างแม่-ลูก ทั้งนี้ บุชได้บรรยายถึงโลเรตตาว่าเป็นผู้หญิงเย็นชา มีแววตาแข่งกระด้าง และว่าเธอเป็น “หญิงที่มีปีศาจแทรกซ่อนอยู่ในจิตวิญญาณ” ที่ “ไม่มีวันรู้จักที่จะรักใคร่แม้แต่ตัวเอง” (Hogan, 1995, pp. 39-40)

เรื่องราวเกี่ยวกับแม่ที่ไม่เคยปรากฏตัวตนของโลเรตตาได้ทาบเงาลงบนความสัมพันธ์ระหว่างตัวเธอเองในฐานะแม่กับฮันน่าห์ วิง ผู้เป็นลูกสาว ฮันน่าห์นั้นเร่ร่อนกลับมาที่อดัมส์ รีบเพียงลำพังในวัยเพียงไม่เกิน 10 ปี ด้วยสภาพร่างกายที่ถูกกระทำจนบอบช้ำและเต็มไปด้วยบาดแผล และสภาพจิตใจอย่างคนที่หลบหนีบางสิ่งที่สร้างความหวาดกลัวและหวาดระแวงให้เธออย่างหนัก การที่เธอไม่ยินยอมให้ใครแตะเนื้อต้องตัวแสดงให้เห็นถึงการไม่คุ้นเคยกับสัมผัสที่อ่อนโยนและความรู้สึกไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานความสัมพันธ์เบื้องต้นที่คนทั่วไปเรียนรู้ผ่านความสัมพันธ์ที่มีต่อแม่ นอกจากนี้ ฮันน่าห์ยังมีการณ์รุนแรง ก้าวร้าว ซ้ำๆ โหมก บุกซึ่งรับอุปถัมภ์ฮันน่าห์ กล่าวว่าเธอมองเห็น “จิตใจที่มีปีศาจร้ายสิงสู่ เป็นปีศาจร้ายที่ถูกส่ง

ต่อจากแม่มาถึงลูกสาว” (Hogan, 1995, p. 48) เหมือนพิษร้ายของไซยาไนต์ที่ถูกส่งผ่านสายเลือดจากโลเรตตามาสู่ฮันน่าห์

I [Bush] saw Harold's face and Loretta's red hair on you mother [Hannah] that day she came out of the water. She smelled of the same bitter sweet almonds. It was a fainter odor, but it was still there all the same. We guessed her to be about ten years old. She had empty eyes I'll never forget.

No matter how we scrubbed, the smell never came off that poor girl. It was deeper than skin. It was blood-deep. It was history-deep, Old Man said.” (Hogan, 1995, p. 41)

ภาพที่ชาตวันของความสัมพันธ์ถูกปะติดปะต่อเป็นภาพที่สมบูรณ์ด้วยเรื่องราวของแองเจลาในวัยแบเบาะ เมื่อฮันน่าห์ระเบิดอารมณ์คลุ้มคลั่งทำร้ายลูกสาวของตัวเองจนเกือบถึงแก่ชีวิต ทำให้ผู้อ่านสามารถอนุมานได้ว่าสิ่งที่ฮันน่าห์กระทำต่อแองเจลาคือคำตอบของสิ่งที่โลเรตตาและตัวเธอเองได้เคยถูกกระทำจากผู้เป็น “แม่” มาก่อน ในที่นี้สารไซยาไนต์ที่ส่งต่อถึงกันผ่านทางสายเลือดจึงไม่ได้หมายถึงแต่เพียงผลกระทบทางสุขภาพะอันเกิดจากมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่คนขาวก่อไว้ในพื้นที่ของคนพื้นเมืองเท่านั้น แต่ในอีกแง่หนึ่ง ร่องรอยของสารพิษที่ถูกส่งต่อจากแม่สู่ลูกได้ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในเชิงรูปธรรมของ “บาดแผลทางประวัติศาสตร์” ที่แสดงถึงการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบ และความรุนแรงที่คนขาวในฐานะเจ้าอาณานิคมได้กระทำไว้ต่อคนอินเดียนพื้นเมือง โดยเฉพาะผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงมากที่สุด “บาดแผล” เป็นเหมือนเนื้อร้ายที่บ่อนเซาะจิตวิญญาณของคนพื้นเมืองและได้หลอมรวมเป็นส่วนหนึ่งของ “ประวัติศาสตร์” ชนพื้นเมือง ซึ่งในนวนิยายเรื่องนี้ถูกนำเสนอในรูปของเรื่องเล่าชุมชน

จากคำอธิบายข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า ประสบการณ์อันเจ็บปวดและบาดแผลที่ปรากฏบนเรือนร่างของโลเรตตา ฮันน่าห์และแองเจลา เป็นเหมือนการฉายซ้ำและส่งต่อความทรงจำบาดแผลร่วม (collective traumatic memories) ของพวกเธอทั้งสาม ในฐานะผู้ถูกกระทำจากอำนาจกดขี่ของลัทธิทุนนิยม-ปิตาธิปไตยตะวันตกที่มองผู้หญิง

อินเดียบนพื้นเมืองเป็นเพียงวัตถุทางเพศที่มีไว้เพื่อตอบสนองรองรับความปรารถนาของชายผิวขาว ไม่ต่างอะไรกับธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ของถิ่นฐานบ้านเกิดของพวกเขา เธอ ที่มีไว้รอให้นายทุนผิวขาวเข้าไปยึดครองและดักตวงประโยชน์ในฐานะแหล่งทรัพยากร การถูกหลอกลวง ทำร้าย และกดขี่ที่หญิงทั้งสามต้องประสบกลายเป็นประสบการณ์บาดแผลที่ส่งผลอย่างร้ายแรงต่อจิตใจ ทำให้พวกเขากลายเป็นคนไร้รักและด้านชาทางความรู้สึกจนไม่สามารถจะรักใครได้แม้แต่ลูกของตัวเอง ด้วยเหตุนี้ทั้งโลเรตตา ฮันน่าห์ และแองเจล่าจึงล้วนเติบโตมาภายใต้ความเกลียดชังของแม่ที่แสดงออกในรูปของการทำร้ายร่างกายและความรุนแรง

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ การที่โฮแกนทำให้หญิงผู้ใดชื่อว่าเป็น “แม่” จากการให้กำเนิดชีวิตทั้งสามคนแสดงชัดว่าพวกเขาไม่สามารถแม้แต่จะรักลูกที่ตนให้กำเนิดมาได้ ยิ่งกลับเป็นผู้ที่ลงมือทำร้ายร่างกาย หรือแม้แต่เกือบที่จะฆ่าลูกของตัวเอง เป็นเหมือนการทำลายความคิดเรื่อง “ความเป็นแม่” ตามชนบทคิดแบบปิตาธิปไตยที่เหมารวมว่าความรักและความเอื้ออาทรอันบริสุทธิ์เป็นสัญชาตญาณความเป็นแม่ที่มีอยู่ในตัวผู้หญิงทุกคน รวมถึงความคิดแบบตายตัวเกี่ยวกับอุดมคติ “ความเป็นแม่” ที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องรักใคร่ ดูแล และอุทิศตนให้กับลูกอย่างไม่มีเงื่อนไข โฮแกนใช้เรื่องราวของผู้หญิงทั้งสามคนเป็นตัวชี้ให้ผู้อ่านนึกคิดถึงเงื่อนไขชีวิตและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของผู้หญิง ประสบการณ์เหล่านี้เป็นวัตถุดิบในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ตัวตนและการรับรู้คุณค่าของการดำรงอยู่ของตนเองของผู้หญิงที่แตกต่างกันออกไป เช่นที่แม่ของโลเรตตาปฏิเสธลูกของตัวเองเพราะโลเรตตาเกิดจากการที่เธอถูกชายผิวขาวหลอกลวงและทอดทิ้ง โลเรตตาซึ่งเติบโตมาโดยไม่เคยได้รับความรักจากแม่และยังมีประสบการณ์ถูกชายผิวขาวข่มขืน ถูกทำร้ายร่างกาย และให้ขายบริการ ทำให้กลายเป็นคนที่เย็นชา เห็นแก่ตัว และไม่อาจที่จะรักใครได้แม้แต่ลูกของตัวเอง ส่วนฮันน่าห์แสดงชัดว่ามีอาการป่วยทางจิตตั้งแต่ยังเด็กเนื่องจากถูกผู้เป็นแม่กระทำทารุณกรรม และตั้งท้องโดยที่ไม่ได้ต้องการ ดังนั้น ฮันน่าห์จึงไม่ได้ต้องการจะเป็นแม่ และยังไม่เคยรักหรือต้องการแองเจล่ามาตั้งแต่ต้น สิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงทั้งสามที่ล้วนถือครองอัตลักษณ์ความเป็นแม่ แต่ไม่อาจทำได้แม้แต่จะรักลูกของตนเอง จึงเป็นดังการตั้งกระทู้ทวงถามถึงความ “เป็นจริง” ของมายาคติเกี่ยวกับแม่ในฐานะสถานภาพ

ในอุดมคติของผู้หญิง ความชอบธรรมในการนำเอาความคิดเรื่องความเป็นแม่ไปครอบให้กับผู้หญิงและการพยายามยึดเยียดให้สถานภาพนั้นเป็น “สากล”

นอกจากจะเน้นย้ำถึงตัวตนที่แตกต่างของผู้หญิงแล้ว *Solar Storm* ยังได้ถอดรื้อความหมายของธรรมชาติด้วยการนำเสนอธรรมชาติในมุมมองที่แตกต่างจากภาพประดิษฐ์ของอุดมการณ์ “ความเป็นแม่” ที่ครอบงำภาพอุปลักษณ์ “แม่/ธรรมชาติ” ของตะวันตก โฮแกนนำเสนอภาพของธรรมชาติในฐานะสิ่งมีชีวิต มีเจตจำนงอิสระ มีความปรารถนา และมีตัวตนในฐานะผู้กระทำ ไม่ใช่ในฐานะ “พระแม่ธรรมชาติผู้เอื้ออารี” และในขณะที่เดียวกันก็ไม่ใช่ว่าในฐานะ “หญิงผู้บ้าคลั่ง” ภาพแทนของธรรมชาติในนวนิยายเรื่องนี้ท้าทายต่อแนวคิดทวิลักษณ์ที่จับคู่ตรงข้ามระหว่าง มนุษย์/ธรรมชาติ = ผู้กระทำ/ผู้ถูกกระทำ ดังจะเห็นได้ชัดจากการนำเสนอภาพของสายน้ำ ซึ่งในนวนิยายเรื่องนี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่ฉากหลังของการดำเนินเรื่องเท่านั้น หากแต่ยังมีบทบาทสำคัญจนถึงได้ว่าเป็น “ตัวละคร” หลักตัวหนึ่งในเรื่อง

“สายน้ำ” ใน *Solar Storm* ปรากฏตัวในฐานะธรรมชาติที่มีชีวิต มีตัวตน (nature as a living organism) และมี “บุคลิก” แบบรอบด้าน (well-rounded) ไม่ว่าจะเป็นสายน้ำที่เงียบสงบและเป็นมิตรกับมนุษย์ สายน้ำที่บารุงเลี้ยงสรรพชีวิตภายใต้เงื่อนไขของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สายน้ำที่กลืนกินชีวิตอหังการของผู้ที่ไม่รู้จักธรรมชาติ สายน้ำที่เปลี่ยนแปลงยกย่อนอยู่ตลอดเวลา ไปจนถึงสายน้ำที่เหียวกรากพร้อมจะท่วมทำลายทุกสิ่งที่ยขวางหน้าโดยไม่เลือก ฯลฯ ความหลากหลายของ “บุคลิก” ของ “สายน้ำ” ใน *Solar Storm* เปรียบเสมือนการแสดงตัวตนและการเปล่งเสียงของธรรมชาติในพื้นที่วรรณกรรมที่แข็งแรงแปดด้วย “เสียง” ของมนุษย์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าธรรมชาตินั้นมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับสิ่งที่มาปะทะ หาใช่สิ่งตายตัวที่สยบยอมอยู่ภายใต้อำนาจจัดการของมนุษย์ดังที่มนุษย์เข้าใจ นอกจากนี้ ธรรมชาติยังปราศจากอคติ แสดงออกต่อทุกสิ่งอย่างเสมอหน้า ไม่ได้เลือกที่จะทำร้ายหรือเอื้ออารีกับผู้ใด ซึ่งเป็นเหมือนการเผยแพร่ภาพของ “โลก” ในฐานะเวทีของสรรพสำเนียงที่ไม่อาจจะมนุษย์หรือสรรพสิ่งในธรรมชาติต่างก็มีอัตตาณัติ (autonomy) สิทธิ คุณค่า และตัวตนที่เท่าเทียมกัน

การนำเสนอภาพของธรรมชาติใน *Solar Storm* ทำให้ผู้อ่านได้เห็นธรรมชาติในฐานะระบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ใช่เพียงแหล่งทรัพยากรที่ต้องให้มนุษย์เข้ามาควบคุม บริหารจัดการ หรือให้การปกป้องดูแล ความสมบูรณ์และคุณค่าของธรรมชาติเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในธรรมชาตินั่นเอง ธรรมชาติจึงไม่ได้หมายถึงผืนดินรกร้างที่รอคอยให้มนุษย์เข้ามาพลิกฟื้นและมอบความอุดมสมบูรณ์ เหมือนผู้หญิงในกรอบปิศาจปไตยที่รอให้ผู้ชายมาสวมมงกุฎแห่งความเป็นหญิงให้ด้วยการแต่งงานหรือทำให้ตั้งครรภ์ ในมุมมองของโฮแกน คุณค่าของผู้หญิงก็เป็นเช่นเดียวกับธรรมชาติ คือเป็นสิ่งที่มียอยู่แล้วในตัวผู้หญิงทุกคน “ความเป็นเมีย” และ “ความเป็นแม่” ภายใต้อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่เป็นเพียงมายาคติอันเลื่อนลอยที่มีจุดมุ่งหมายเพียงหนึ่งเดียว คือกดทับผู้หญิงและธรรมชาติให้อยู่ภายใต้อาณัติของมนุษย์เพศชาย แนวคิดดังกล่าวถูกนำเสนอผ่านเรื่องราวการค้นพบคุณค่าในตนเองของแองเจล่า ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการเดินทางไปพบแม่ของเธอในแคนาดา

ตั้งแต่จำความได้ แองเจล่ามีชีวิตอยู่กับความรู้สึกมีปมด้อยอันเกิดจากรอยแผลเป็นขนาดใหญ่บนใบหน้าที่ทำให้เธอถูกจับจ้องและตั้งคำถามอยู่เสมอเมื่ออยู่ท่ามกลางสังคมคนขาวตะวันตกที่คุณค่าของผู้หญิงนั้นถูกประเมินจากความสวยงามภายนอก ซึ่งเป็นคุณสมบัติแรกที่ส่งให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงสถานภาพในอุดมคติ คือการได้รับเลือกให้เป็น “แม่” เมื่อแองเจล่าขาดคุณสมบัติพื้นฐานในข้อนั้น ประกอบกับสถานภาพเด็กกำพร้าที่มีเชื้อสายชนพื้นเมือง เธอจึงกลายเป็นคนที่แปลกแยกจากสังคมขาดความมั่นใจ และไม่เคยตระหนักในคุณค่าของตนเอง อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาที่เด็กสาวเดินทางด้วยเรือแคนูจากอดัมส์ รีบ ผ่านป่าทึบขึ้นไปทางเหนือเพื่อข้ามเข้าไปยังแคนาดาเพื่อหลีกเลี่ยงการกักกันบริเวณชายแดน การเดินทางออกจากสังคมมนุษย์เข้าไปอยู่ในอ้อมกอดของธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ได้เปิดประสบการณ์ทางจิตวิญญาณให้กับแองเจล่า ทำให้เธอได้ค้นพบว่าตนเองเป็นผู้มีนิมิตแห่งยาและพืชพันธุ์ (dream of plant/dream of medicine) ซึ่งหมายถึงความสามารถทางจิตวิญญาณที่ทำให้หยั่งรู้ได้ว่าพืชชนิดใดสามารถรักษาโรคได้และจะสามารถหาพืชเหล่านั้นได้จากที่ใดผ่านนิมิตที่ปรากฏเป็นภาพในความฝัน ตามความเชื่อของชนอเมริกันพื้นเมืองซึ่งให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์แบบองค์รวมและความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งในธรรมชาติ นั้น มโนทัศน์ในการรับรู้คุณค่าและความหมายในการดำรงอยู่ของคนจะแตกต่างจาก

กระบวนการรับรู้แบบตะวันตกที่เกิดจากการแบ่งแยกและเทียบคู่ต่าง ชนพื้นเมืองทำความเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองผ่านความสัมพันธ์ที่แต่ละบุคคลมีต่อโลกธรรมชาติและบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชุมชน การปรากฏของนิมิต (dreaming) แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่แอ่งเจล่ามีต่อวัฒนธรรมรากเหง้าและชุมชนพื้นเมืองของตนและความสัมพันธ์ที่ตัวเธอมีต่อโลกธรรมชาติ ในฐานะ “ผู้เยียวยา” (medicine woman) ซึ่งไม่ได้มีแค่บทบาทในการรักษาความเจ็บไข้ได้ป่วยเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างโลกกายภาพกับโลกแห่งจิตวิญญาณ โดยการรับถ่ายทอดพลังแห่งการรักษาเยียวยาจากธรรมชาติมาสู่มนุษย์

ในแง่หนึ่ง การค้นพบตัวตนของแอ่งเจล่าถูกนำเสนอผ่านอุปลักษณ์ของการ “กำเนิดใหม่” ด้วยเหตุการณ์หลังจากที่ค้นพบต้นไม้ยาตามนิมิตที่เธอฝันเห็นได้จริงเป็นครั้งแรก แอ่งเจล่านอนขดตัวอยู่ในเรือแคนูที่ค่อยๆ เคลื่อนตัวไปตามการไหลของกระแสน้ำผ่านป่าที่มีดกทึบจนมองไม่เห็นท้องฟ้าในตอนกลางคืน เป็นดังภาพจำลองของเด็กทารกที่นอนคุดคู้อยู่ในมดลูกของแม่เพื่อรอเวลาที่จะออกมาดูโลก แอ่งเจล่าตื่นลืมตาขึ้นอีกครั้งหลังจากที่พบว่าเรือได้พาเธอออกมาพ้นจากเขตป่าทึบเข้าสู่ที่โล่งของหนองน้ำกว้างที่มองเห็นดาวเต็มท้องฟ้า การกำเนิดใหม่ทางจิตวิญญาณของแอ่งเจล่าทำให้เธอตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่เธอมีต่อธรรมชาติและบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชนเผ่าของตัวเอง ทำให้เธอกล่าวได้ว่าทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมืองได้ร่วมกันทำหน้าที่เสมือนเป็น “แม่” ให้กับเธอ (Hogan, 1995, pp. 206-207)

อย่างไรก็ตาม ภูมิหลังในฐานะสตรีพื้นเมืองร่วมสมัยที่เติบโตขึ้นมาท่ามกลางบริบทขององค์ความรู้แบบตะวันตก ผลสืบเนื่องของการกลืนกลายทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์การถูกกดทับของบรรพบุรุษ ทำให้โฮแกนมองว่าการรื้อฟื้นตัวตนในฐานะสตรีพื้นเมืองของแอ่งเจล่าในฐานะผู้ครองนิมิตแห่งการเยียวยา ซึ่งเป็นการหวนกลับสู่รากเหง้าทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมนั้นยังไม่อาจถือเป็นอัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ได้ การตระหนักถึงความหมายและคุณค่าที่แท้จริงของตนเองโดยสมบูรณ์นั้น นอกจากการรื้อฟื้นจิตวิญญาณแบบชนพื้นเมืองแล้ว บาดแผลและประวัติศาสตร์การถูกกระทำก็ถือเป็นวัตถุดิบหนึ่งในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่สตรีพื้นเมืองต้องทำความเข้าใจและโอบรับ ใน *Solar Storm* แอ่งเจล่าได้เดินทางไปพบกับอันนาร์ วิง

ที่ป่วยหนักและกำลังจะตาย ช่วงเวลาสั้นๆ ที่แองเจลาเผชิญหน้ากับ “แม่” ของเธอ เด็กสาวเลือกที่จะสำรวจร่องรอยบาดแผลที่ปรากฏบนเรือนร่างของแม่อย่างเงียบงัน ความเข้าใจที่เธอมีต่อความเจ็บปวดของ “แม่” ที่ถูกส่งต่อมาถึงตัวเธอในฐานะลูกสาว ได้กลายเป็นสายสัมพันธ์ที่ทั้งสองมีต่อกันในฐานะผู้หญิงพื้นเมืองที่ผ่านความเจ็บปวดในรูปแบบเดียวกัน

ในตอนท้ายของเรื่อง แองเจลาได้รับที่จะเป็น “แม่” ให้กับออโรรา (Aurora) ลูกสาววัยแปดขวบอีกคนที่เกิดจากฮันน่า วิง แม่ของเธอที่ตายจากไป การตัดสินใจที่จะเป็น “แม่” ของแองเจลานั้น นับว่าน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะ “ความเป็นแม่” ของแองเจลานั้นเป็นสถานการณ์ที่เกิดภายหลังจากที่เธอได้ทำความเข้าใจกับอัตลักษณ์ของตนเองในฐานะผู้หญิงอินเดียพื้นเมืองร่วมสมัยอย่างชัดเจนแล้ว การตัดสินใจรับบทบาท “แม่” ของเธอ จึงไม่ใช่เป็นไปเพื่อแสวงหาคคุณค่าหรือเติมเต็มความหมายของความเป็นหญิงตามกรอบคิดของปิตาธิปไตย เพราะเธอสามารถเป็น “แม่” ได้โดยไม่ต้องได้รับการ “สงเคราะห์” จากผู้ชาย แต่เกิดจากเจตจำนงอันเป็นอิสระและจิตวิญญาณอันบริบูรณ์ในตัวเองที่ทำให้เธอสามารถเอื้ออาทรต่อผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นการตอกย้ำถึงแนวคิดเรื่องความหมายของการเป็นแม่ของโฮแกนที่ตอบโต้กับการประกอบสร้างความหมายของ “แม่” ภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่ การตัดสินใจในตอนสุดท้ายของแองเจลาชี้ว่า โฮแกนไม่ได้ปฏิเสธความเป็นแม่ แต่มองว่าความเป็นแม่ควรได้รับการพิจารณาในฐานะอัตลักษณ์ทางเลือก ไม่ใช่ข้อดุดมคติหรือข้อบังคับที่เบียดเบียนตัวตนของผู้หญิง

การเข้าไปปรับบทบาทแม่ของแองเจลานั้นยังเป็นหนทางหนึ่งที่โฮแกนใช้นำเสนอแนวคิดเรื่องการบำรุงเลี้ยงที่อ้างอิงอยู่กับวิถีของธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นเมืองที่จำลองโครงสร้างความสัมพันธ์มาจากโลกธรรมชาติที่ทุกสรรพสิ่งล้วนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของคุณค่าที่เท่าเทียม ทั้งนี้ชนพื้นเมืองนั้นมองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มุมมองดังกล่าวได้ถ่ายทอดมาเป็นแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ในวิถีของชนพื้นเมืองที่การทำความเข้าใจในอัตลักษณ์ของแต่ละคนเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัว ชุมชน และโลก เหมือนกับที่ทุกองค์พหุของนิเวศล้วนมีส่วนขับเคลื่อนและธำรงไว้

ซึ่งความสมดุลของโลกธรรมชาติโดยที่ระบบทั้งหมดนั้นร่วมกันโอบอุ้มสรรพชีวิตให้ดำรงอยู่ต่อไปได้เป็นวัฏจักรแห่งชีวิต ชนพื้นเมืองก็มองว่าชีวิตที่ก่อกำเนิดขึ้นมานั้นเป็นสมาชิกของชุมชนและเป็นการรับผิดชอบร่วมกันของชุมชนทั้งหมดที่จะบำรุงเลี้ยงให้เติบโตใหญ่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตวิญญาณ ไม่ใช่การรับผิดชอบที่จะผลักไสให้กับใครคนใดคนหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่มีพื้นฐานอยู่บนความเอื้ออาทรและการดูแลซึ่งกันและกันดังที่กล่าวมานี้ปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดเรื่องในหลายลักษณะ เช่นเมื่อแรกที่แองเจลากลับคืนสู่บ้านเกิด เธอได้รับการต้อนรับอย่างกระตือรือร้นจากยาทวดและย่าของเธอ แม้แต่บุช ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสายเลือดกับเธอเลยแม้แต่หยกก็เต็มใจที่จะรับดูแลเธอต่อจากครอบครัวที่แท้จริงเมื่อพบว่าทั้งสองแก่ชราและเจ็บป่วยเกินกว่าที่จะดูแลใครได้ ซึ่งอันที่จริงแล้วการดูแลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทรนี้ ปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่องใน *Solar Storm* นับตั้งแต่เมื่อครั้งที่โลเรตตาถูกชายผิวขาวนำมาทิ้งไว้ที่ออดัมส์ ริป หรือเมื่อครั้งที่ฮันน่าห์ วังรอนแรมกลับเข้ามาในชุมชน พวกเธอก็ได้รับการต้อนรับในฐานะสมาชิกของชุมชนและได้อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของครอบครัวแองเจลาและบุชโดยไม่รังเกียจ จะเห็นได้ว่าชุมชน “ออดัมส์ ริป” ซึ่งเป็นชื่อที่หมายถึงกำเนิดของผู้หญิงตามความเชื่อในพระคัมภีร์นั้นเป็นพื้นที่ที่ถูกสร้างให้มีลักษณะเป็นพื้นที่ของผู้หญิงและความเอื้ออาทรที่มีต่อกันในหมู่ผู้หญิงพื้นเมือง ทั้งโดยความสัมพันธ์ทางสายเลือดและการมีส่วนร่วมในประสบการณ์แบบเดียวกัน แนวคิดเรื่องความเอื้ออาทรนี้ยังได้ถูกขยายขอบเขตให้กว้างขวางออกไปกว่าแค่ระดับชุมชน ในทันทีที่ได้รับข่าวเรื่องการสร้างเขื่อนทางตอนเหนือของแคนาดา ชนอินเดียนพื้นเมืองจากทุกหวัระแห่งก็พยายามหาทางดันดันขึ้นเหนือไปร่วมประท้วงกับชนอินเดียนพื้นเมืองในแคนาดา และเมื่อชนเผ่าทางเหนือได้รู้ว่าแองเจลารับที่จะอุปการะออโรรา พวกเขาก็ช่วยกันคุ้มครองแองเจลาและเด็กน้อยออกมาจากพื้นที่ประท้วงเพื่อความปลอดภัย การนำเสนอภาพความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ก่อกลิ่น เช่นนี้นับว่าเป็นการส่งสารเพื่อโต้กลับโลกทัศน์ทวินิยมแบบจัดลำดับช่วงชั้นและครอบงำของวัฒนธรรมปิตาธิปไตยตะวันตก ซึ่งเป็นหลักการของสตรีนิยมสายนิเวศนั่นเอง

4. บทสรุป

ในนวนิยายเรื่อง *Solar Storm* แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัญหาการกดขี่ทางเพศและการกดขี่ชนพื้นเมือง แนวคิดดังกล่าวถูกนำเสนอผ่านภาพอุปลักษณ์ “แม่/ธรรมชาติ” ซึ่งเป็นความเปรียบที่อยู่คู่กับอารยธรรมโลกมายาวนาน ในงานเขียนชิ้นนี้ โฮแกนชี้ให้เห็นว่าแนวคิดเรื่อง “แม่” “ความเป็นแม่” และ ภาพเปรียบ “แม่/ธรรมชาติ” ต่างก็เป็นมายาคติที่ถือกำเนิดขึ้นเพื่อธำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ปิตาธิปไตย ในขณะที่โครงเรื่องการหายไปของแม่ในนวนิยายเรื่องนี้เป็นการตั้งข้อถกเถียงเกี่ยวกับ “ความเป็นจริง” ของมายาคติดังกล่าว ผู้เขียนได้ถอดรื้อความหมายของการเป็น “แม่” ในฐานะที่เป็นตรวนพันธนาการตัวตนของผู้หญิง และการสวมทับความหมายของ “ความเป็นแม่” ให้กับธรรมชาติ ที่ทำให้มนุษย์มองว่าธรรมชาติเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีไว้เพื่อรองรับการดำรงอยู่ของมนุษย์ โดยชี้ให้เห็นว่าแท้จริงแล้วทั้งธรรมชาติและผู้หญิงนั้นต่างก็มีตัวตนในฐานะองค์ประธาน มีความรู้สึกนึกคิดที่อาจจะไม่ใช่ “พระแม่ผู้อารี” และยิ่งไม่ใช่เพียงสิ่งไร้ความหมายที่ต้องรอให้มนุษย์หรือผู้ชายเข้ามาเติมเต็ม ทั้งนี้ โฮแกนได้เสนอแนวคิดเรื่องความเอื้ออาทรซึ่งเป็นการจำลองเอาความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันในเชิงคุณค่าของสรรพสิ่งในธรรมชาติมาสู่หนทางในการสร้างความสัมพันธ์ในสังคมที่ก้าวข้ามการแบ่งแยกและการครอบงำ

รายการอ้างอิง

- Biehl, Janet. (1991). *Rethinking ecofeminist politics*. New York: South End Press.
- Brown, Jennifer SH. (1980). *Strangers in blood: fur trade company families in Indian country*. Vancouver: ubc Press.
- Hogan, Linda. (1997). *Solar Storm*. New York: Simon & Schuster.
- Miller, Carol, and Linda Hogan. (1990). "The Story is Brimming Around: An Interview with Linda Hogan." *Studies in American Indian Literatures*. 1-9.

Rich, Adrienne. (1995). *Of woman born: Motherhood as experience and institution*.

New York: WW Norton & Company.

Roach, Catherine. (1996). "Loving Your Mother: On the Woman-Nature

Relation." *Ecological Feminist Philosophies*, Bloomington: Indiana University Press. 52-65.

Roach, Catherine M. (2003). *Mother/nature: Popular culture and environmental ethics*.

Blomington: Indiana University Press.

Ruether, R. R. (1995). Ecofeminism: Symbolic and social connections of the

oppression of women and the domination of nature. *Feminist Theology*, 3(9), 35-50.

Salleh, Ariel. (1997). "Ecofeminism as Politics Nature, Marx, and the Postmodern,"

London: Zed Books.

Warren, K., & Erkal, N. (1997). *Ecofeminism: Women, culture, nature*. Bloomington:

Indiana University Press.